

УДК 808.51

Цитування:

Короленко Є. О., Швець І. Г. Ораторське мистецтво та його роль в івент-сфері. *Культура і сучасність : альманах*. 2020. № 2. С. 186-189.

Korolenko I., Shvets I. (2020). Oratory and its role in the event sphere. *Kultura i suchasnist : almanakh*, 2, 186-189 [in Ukrainian].

Короленко Євгенія Олегівна,

асистент кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля Київського національного університету культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-1552-0394>
k-e-o@ukr.net

Швець Ірина Григорівна,

асистент кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля Київського національного університету культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-4847-6097>
mandarina1912@ukr.net

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ТА ЙОГО РОЛЬ В ІВЕНТ-СФЕРІ

Мета дослідження полягає у аналізі особливостей становлення ораторського мистецтва та дослідженні аспектів його застосування у сфері дозвілля та мистецтва. Внаслідок трансформаційних процесів, які спостерігаються в сучасній культурі, ораторське мистецтво постає невід'ємним компонентом професійної діяльності в івент-сфері. **Методологія дослідження** передбачає використання аналітичного методу задля виокремлення особливостей ораторського мистецтва. Метод синтезу застосовано для виділення базових чинників, які мають враховуватись в процесі опанування ораторським мистецтвом. **Наукова новизна** полягає у тому, що вперше розкрито аспекти застосування ораторського мистецтва в сфері event-менеджменту, індустрії дозвілля та культури. Ораторське мистецтво виступає важливою частиною презентації культурних продуктів та мистецьких творів, адже існує нерозривний зв'язок у сприйнятті якості об'єкта та суб'єкта, який його продукує та відтворює. **Висновки.** Ораторське мистецтво займає важливе місце у сучасній культурі. Історично склалось, що воно є невід'ємною частиною діяльності юристів, політиків, держслужбовців, викладачів. З розвитком соціокультурної сфери актуалізується потреба у вихованні такого комплексу вмінь у робітників в event-менеджменті та індустрії дозвілля. Зростання ролі та значення медіа-простору викликає необхідність у формуванні кадрів, які будуть сприяти просуванню культурних та мистецьких продуктів, що не в останню чергу досягається за допомогою красномовства. Комплекс засобів, які мають враховуватись при вихованні навичок ораторського мистецтва охоплюють мовні, технічні, психологічні, педагогічні та логічні чинники.

Ключові слова: ораторське мистецтво, event-менеджмент, індустрія дозвілля, професійна діяльність, мистецтво.

Korolenko Ievgeniia, assistant of Event Management and Leisure Industry Department, Kyiv National University of Culture and Arts; Shvets Iryna, assistant of Event Management and Leisure Industry Department, Kyiv National University of Culture and Arts

Oratory and its role in the event sphere

The purpose of the article is to analyze the features of the formation of oratory and study the aspects of its use by people in the sphere of leisure and art. Due to the transformational processes observed in modern culture, oratory is an integral component of professional activity in the event field. **The research methodology** involves the use of an analytical method to highlight the features of public speaking. The method of synthesis is used to identify the basic factors that must be taken into account in the process of mastering the art of public speaking. **The scientific novelty** is that for the first time aspects of the application of public speaking in the field of event management, leisure industry and culture have been revealed. Oratory is an important part of the presentation of cultural products and works of art because there is an inseparable link in the perception of the quality of the object and the subject that produces and reproduces it. **Conclusions.** Public speaking occupies an important place in modern culture. Historically, it has been an integral part of the activities of lawyers, politicians, civil servants, and teachers. With the development of the socio-cultural sphere, the need to educate this complex of skills among employees of

event management and the leisure industry is becoming more urgent. The growing role and significance of the media space necessitate the formation of personnel that will contribute to the promotion of cultural and artistic products, which is not least achieved with the help of eloquence. The complex of means that should be taken into account when developing public speaking skills covers linguistic, technical, psychological, pedagogical, and logical factors.

Key words: oratory, event management, leisure industry, professional activity, art.

Актуальність теми дослідження. Ораторське мистецтво є сферою, яка має широке застосування в сучасній культурі. Красномовство стало невід'ємною частиною життєдіяльності представників різних професій. Існує чимало розробок та навчальних посібників, де досліджується ораторське мистецтво. Проте мало уваги приділяється усвідомленню значення ораторського мистецтва в діяльності представників сфери мистецтва та дозвілля. Дане питання потребує особливої уваги, внаслідок того, що протягом останніх десятиліть актуалізується потреба у формуванні фахівців, здатних до успішної та плідної комунікації. Цей результат можливий за умови впровадження основ ораторського мистецтва в закладах вищої освіти, які здійснюють підготовку кадрів в сфері культури та мистецтва.

Аналіз досліджень і публікацій. Ораторське мистецтво досліджується в межах різних наукових підходів. Зокрема, в працях О. Гончарової [1] наявний історичний підхід до аналізу ораторського мистецтва. Піднесене як компонент ораторського мовлення та як естетична категорія представлене в трактаті Псевдо-Лонгіна [7] та у роботі сучасного автора І. Джепароскі [2]. Наразі створено ряд посібників, спрямованих на висвітлення специфіки ораторського мистецтва в різних типах професійної діяльності [5, 6], а також критичних статей [4]. При дослідженні можливостей залучення знань риторики доречно звернутись до праці К. Істман, яка спрямована на аналіз ролі ораторської промови в сфері культури [9] та тих, що стосуються інших областей наукового знання. Це розвідки в області event-менеджменту С. Єрмакова, Ю. Макаренко та Н. Соколова [3] та вокальної майстерності О. Шуляра [8].

Мета дослідження полягає у аналізі особливостей становлення ораторського мистецтва та дослідженні аспектів його застосування в сфері дозвілля та мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Чимало практик, які виникли за античних часів, вплинули на сучасну культуру. Формування філософської думки, науки, мистецтва, різних аспектів людського існування демонструють

тісний зв'язок з тими феноменами, які виникли за часів культури Стародавньої Греції та Риму. Зокрема в умовах розвитку культури Стародавнього Риму унаочнилась потреба у розвитку ораторського мистецтва. Майстерність урочистого піднесеного мовлення, що було здатне впливати на людське сприйняття, стало чи не найважливішою дисципліною для римських громадян. Молоді юнаки повинні були здобувати ряд теоретичних та практичних знань, які завершувались навчанням ораторському мистецтву.

Саме з практиками ораторського мистецтва були пов'язані перші судження, які вплинули на формування категорії піднесене. Зокрема, в праці Псевдо-Діонісія «Про піднесене» здійснювалось окреслення того, чим є піднесене. Мислитель відмічає, що піднесене пов'язане зі здатністю людини до піднесених думок і суджень. Також піднесене неможливе без пафосу. До того ж, піднесене можна досягнути шляхом навчання та завдяки правильному поєднанню різних компонентів. «Якщо перші дві ознаки пов'язані з природними здібностями людини, то три останні здобуваються в навчанні. До них відносяться поєднання певних мовних фігур думки й мови і ті благородні обороти, які в свою чергу досягаються добром слів і вибором мови, багаті тропами і художньо оброблені; нарешті, п'ятою ознакою піднесеного, що включає в себе всі чотири попередні, служить правильне і величне поєднання всього цілого» [7, 16]. Згодом починається поступове відмежування піднесеного як естетичної категорії та одночасно як атрибуту ораторського мистецтва. Становлення ораторського мистецтва сприяло формуванню риторики, яка має наразі чимало визначень, виступаючи і теорією красномовства і дисципліною, що її вивчає. О. Гончарова відмічає багатозначність використання цього терміну. В даний період воно вживається у таких значеннях: «1) як ораторське мистецтво; 2) як теорія красномовства; 3) як навчальний предмет, який вивчає теорію красномовства; 4) як зовнішня краса промови, пишномовність, мовна ефектність. У свою чергу ораторське мистецтво (оскільки лат. oratoria є синонімом грецького rhetorike) — це вміння, здатність говорити красиво, або

мистецтво красномовства» [1, 40]. В дослідженні варто розглядати ораторське мистецтво не як певну академічну дисципліну, а сконцентрувати увагу на можливостях його застосуванні та практичному значенні.

Дослідження – не лише виховання спроможності до ораторського мистецтва, а й аналіз контенту промов, їх залежності від змін соціокультурної сфери, виступає механізмом, що впливає на усвідомлення стратегій культурного розвитку. На цьому акцентує увагу К. Істман, здійснюючи аналіз зв'язку ораторського мистецтва та культури. «Як різні жанри публічних виступів (релігійні, політичні, розважальні, освітні, орієнтовані на реформи) реагують один на одного і трансформуються з часом?» [9] Вчені продовжують досліджувати ораторське мистецтво як своєрідний репертуар, що допомагає зрозуміти його потужну роль у формуванні способів мислення та відображення цінностей суспільного розвитку.

Якщо казати про практику застосування ораторського мистецтва в умовах сьогодення, то варто відзначити значний потенціал, який воно відіграє в різних галузях життєдіяльності. Традиційно ораторське мистецтво було невід'ємною частиною викладацької справи. Надзвичайно велику роль мистецтво красномовства посідало у професійній діяльності юриста. Особливо актуальним воно було і залишається у адвокатській практиці, адже нерідко досить переконливим є не лише знання законодавства, а й здатність донести власне бачення ситуації, яка виноситься на розгляд суду. «Якщо юрист-оратор припускається мовних помилок або мова безбарвна, то аудиторія стежить не за тим, що він говорить, а як, і, зробивши висновок про відсутність мовної культури, починає сумніватися в його ідеї» [4, 137]. Також важливу роль відіграє діяльність політиків, для яких успішна ораторська діяльність досить часто виступає показником їх позитивного іміджу. І, навпаки, відсутність вірної вимови, неспроможність донести власну думку до співрозмовників та аудиторії виступає приводом для жартів та висміювання у ЗМІ та соціальних мережах. Ця сфера, яка була тісно пов'язана з ораторським мистецтвом, почала доповнюватись іншими, які виникли відносно нещодавно, або актуалізувались протягом останніх років. Це й діяльність державного службовця, управлінця. «Сьогодні риторика розвивається як наука про успішну мовну комунікацію. Готується президентська кампанія – це політична риторика;

проводяться ділові наради - це ділова риторика, слухається справа у суді – це судова риторика; святкуються професійні свята чи ювілеї — це урочиста риторика. Немає сумніву в тому, що знання ораторського мистецтва необхідне кожному, хто бере активну участь у суспільному житті» [5, 7]. Разом з тим, якщо казати про ораторське мистецтво та сфери його застосування у сучасній культурі, то, безумовно, воно виступає потрібним в практиці робітників івент-сфери, а також у діяльності, яка пов'язана з різними мистецькими практиками.

Доречним є виділення тих якостей, які притаманні усним виступам та надають їм виразності. На думку дослідників, можна виокремити різні чинники, які впливають на рівень виступу, його майстерність: «мовні, технічні, психологічні, педагогічні (дидактичні), логічні» [6, 10]. Необхідно зацентувати увагу на технічних та мовних аспектах, які виступають базовими у ораторському мистецтві. Зокрема, це техніка читання тексту, яка пов'язана з використанням пауз, осмисленого мовлення. Важливу роль відіграє як правильність мовлення, що підкреслюється застосуванням не лише вірних наголосів, а також, не в меншій мірі вірних логічних наголосів. У питанні донесення інформації до співрозмовників потрібно звертати увагу на темпоритм, який буде сприяти усвідомленому промовлянню. Також в сфері ораторського мистецтва потрібно звертати увагу на емоційну образність при подачі вербального матеріалу та психологічні аспекти, які обумовлюють його сприйняття. «Значне місце посідає також психологічна основа, адже оратор має справу з живими людьми, а не з механізмами, тому оратор має опікуватися тим, сприймають його ідеї чи ні, розуміють чи ні, співчують чи ні. Переконання, таким чином, залежить від того, чи створив він необхідну атмосферу в аудиторії, чи налагодив контакт зі слухачами» [6, 11].

Не менш важливу роль у подачі матеріалу відіграє дихання, адже промовляння на опорі, яке використовується у вокальних практиках, дозволяє надати звучності більш піднесеного викладу. Можна згадати різні види дихання, серед яких такий тип, як «комбінований або нижньореберне діафрагмальне є найбільш визнаним сучасною вокальною педагогікою [8, 34]. Також варто звертати увагу на тембр голосу, його значення у мовленнєвій діяльності. Насамкінець необхідно наголосити також на тому, що важливою є роль дикції, яка не лише потрібна для досягнення мети у створенні

комунікації, а й у тому, що гарна дикція є ознакою зовнішньої культури промовця.

В ряді посібників згадуються такі розділи, які існують у сучасному ораторському мистецтві, як: проксеміка, кінестетика, хронеміка, парамова, хаптика, ольфактика, окулістика [5, 5]. Дані розділи визначають ті компоненти, які вже згадувались вище – це зв'язок з культурою мовлення, використання невербальної комунікації, увага до зовнішнього вигляду оратора. Варто зауважити, що хоча можна виділити певні загальні настанови, які мають бути враховані у ораторській діяльності, вони певним чином змінюються у процесі історично-культурного розвитку. Це обумовлене зміною культурних парадигм. «Ораторське мистецтво перебуває в рамках цієї ж культурної парадигми, це також вид змагання, інтелектуального і водночас естетичного, але йдеться в цьому разі про естетику вербального» [1, 47]. Попри те, що вкрай важливою є форма подачі матеріалу, не треба забувати й про особливості самого змісту. Адже при створенні доповідей, промов та виступів має бути логічний виклад інформації, а вже виходячи зі змісту має формуватися методика її викладу.

Протягом останніх десятиліть розвитку здобула сфера, яка пов'язана з розвитком популярної культури. Тут необхідно відмітити потребу у формуванні величезної індустрії, спрямованої на задоволення потреби аудиторії у якісному мистецькому контенті. Причому унаочнюється як необхідність у фахівцях, які створюють його, так і тих, що доносять його до публіки. А це працівники, які сприяють подачі матеріалу мистецько-культурного спрямування ведучі, коментатори, виконавці, актори, а також ті, хто ситуативно виконують публічну ораторську діяльність – члени журі різноманітних конкурсів, шоу, продюсери та т.п. Якщо окреслити специфіку ораторського мистецтва, як частини діяльності працівників сфери івент-менеджменту, то їх здатність до красномовства впливає на перенесення позитивного враження на культурний продукт, який вони виробляють. Мистецький витвір сприймається піднесеним, адже виникає нерозривний зв'язок між сприйняттям твору та митцем, що його продукує та відтворює. «Ми можемо назвати художній твір «піднесеним» тільки в тому випадку, коли він пов'язаний з вищою сферою буття, з піднесеною душею, а твір вважається вдалим тоді, коли він створений духовно піднесеним художником» [2, 6].

Також необхідно відзначити, що в сучасних умовах надзвичайно актуалізується сфера, яка пов'язана з HR-заходами – це корпоративні свята, тимбілдинги, інтенсиви, ділові ігри, а вони неможливі без наявності високопрофесійних фахівців, які здатні організувати якісну комунікацію та координацію великої кількості учасників. Причому ораторське мистецтво виступає не єдиною, але важливою ознакою професіоналізму. «Висока ефективність event-менеджменту обумовлена тим, що даний канал спросування дозволяє компанії і її представникам зафіксувати свій статус експерта і в зрозумілій і доступній формі донести до споживача основні характеристики та переваги пропонованих товарів або послуг» [3, 142]. Як видно з цього твердження, необхідно не лише створювати якісний контент чи мистецький продукт, а й, в першу чергу, вміти доносити його до аудиторії, що здійснюється не лише за рахунок рекламних заходів та PR-дій, а HR-фахівців соціокультурної сфери.

Наукова новизна полягає у тому, що вперше розкрито аспекти застосування ораторського мистецтва в сфері event-менеджменту, індустрії дозвілля та культури. Ораторське мистецтво виступає важливою частиною презентації культурних продуктів та мистецьких творів, адже існує нерозривний зв'язок у сприйнятті якості об'єкта та суб'єкта, який його продукує та відтворює.

Висновки. Ораторське мистецтво займає важливе місце у сучасній культурі. Історично склалось, що воно є невід'ємною частиною діяльності юристів, політиків, держслужбовців, викладачів. З розвитком соціокультурної сфери актуалізується потреба у вихованні даного комплексу вмінь у робітників event-менеджменту та індустрії дозвілля. Зростання ролі та значення медіа-простору викликає необхідність у формуванні кадрів, які будуть сприяти просуванню культурних та мистецьких продуктів, що не в останню чергу досягається за допомогою красномовства. Комплекс засобів, які мають враховуватися при вихованні навичок ораторського мистецтва охоплюють мовні, технічні, психологічні, педагогічні та логічні чинники.

Література

1. Гончарова О. М. Ораторське мистецтво: особливості становлення. Культура України. Харків : ХДАК, 2010. Вип. 31. С. 40–50.
2. Дзепароский И. Первый архетекст о возвышенном: Псевдо-Лонгин. Филологические заметки. Пермь, 2006. Вып. 1. С. 1-8.
3. Ермаков С.Г., Макаренко Ю.А., Соколов Н.Е. Event-менеджмент: обзор и систематизация подходов к организации мероприятий. Управленческое консультирование, 2017. № 9 (105). С. 140-148.
4. Кацавец Р.С. Ораторське мистецтво як складник професійних якостей юриста. Вісник Академії адвокатури України, 2009. число 1(14). С. 137-141.
5. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посіб./ І. М. Плотницька та ін.; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид. Київ: НАДУ, 2011. 128 с.
6. Ораторське мистецтво: навч. посіб. / Н.П. Осипова та ін.; за ред. Н.П. Осипової. 2-ге вид. Харків: Одиссей, 2006. 144 с.
7. Псевдо-Лонгин О возвышенном. Перевод, статьи и примечания Н.А. Чистяковой. Москва-Ленинград: Наука, 1966. 150 с.
8. Шуляр О. Д. Методичні поради з питань організації самостійної роботи студентів з постановки голосу Інституту мистецтв Прикарпатського нац. Ун-ту імені Василя Стефаника, 2017. 84 с.
9. Eastman C. Oratory and Platform Culture in Britain and North America, 1740–1900. Oxford Handbooks Online. 2016.

References

1. Ghoncharova, O. M. (2010). Oratory: features of formation. Kul'tura Ukrainy. Kharkiv: KhDAK, 31, 40–50 [in Ukrainian].
2. Dzheparoskiy, I. (2006). The first architect of the sublime: Pseudo-Longinus. Filologicheskie zametki. Perm, 1, 1-8 [in Russian].
3. Yermakov, S.G., Makarenko, Yu.A., Sokolov, N.Ye. (2017). Event management: review and systematization of approaches to the organization of events. Upravlencheskoe konsultirovanie, 9 (105), 140-148 [in Russian].
4. Kacavecj, R.S. (2009). Oratory as a component of professional qualities of a lawyer. Visnyk Akademiji advokatury Ukrainy, 1(14), 137-141 [in Ukrainian].
5. Oratory I. M. Plotnycjka (Ed). (2011). Kyjiv: NADU [in Ukrainian].
6. Oratory N.P. Osypova (Ed). (2006). Kharkiv: Odissej [in Ukrainian].
7. Psevdo-Longin, (1966). On the sublime. Moskva-Leningrad: Nauka [in Russian].
8. Shuljar, O. D. (2017). Methodical advice on the organization of independent work of students on voice production (To help vocalists - beginners) specialties "Music pedagogy and education", "Academic and pop singing", "Conducting" [in Ukrainian].
9. Eastman, C. (2016). Oratory and Platform Culture in Britain and North America, 1740–1900. Oxford Handbooks Online. [in English].

*Стаття надійшла до редакції 04.10.2020
Отримано після доопрацювання 10.11.2020
Прийнято до друку 15. 11.2020*